

Lapin pelastuslaitos

Näkemyksiä yhteistoiminnasta kolmannen sektorin kanssa

Matti Salmi
Asemavastaava palomestari
26.10.2024

Esityksen kuvat on luotu Microsoft Designer tekoälyllä

lapha.fi

Lapin hyvinvointialue
Lappi buresveadjinguovlu
Laapi pyereestvaljeemkuávlu
Lappi pue'rrvääjjamvu'vdd

- Turvallinen ja kriisinkestävä Suomi
- Luonnon aiheuttamat uhkat ja muut onnettomuudet suomessa
- Pelastustoimen järjestäminen
- Viranomaisyhteistyö
- Sopimuspalokuntatoiminta
- YTS, Lapin alueellinen riskiarvio ja palvelutasopäätös
- Riskinarvioon pohjatuvat uhat ja selviytymismahdollisuudet
- Pelastusviranomaisen avuntarve suuronnettomuuksissa ja poikkeusoloissa

Pelastuslaitos lukuina

Hälytystehtävät

4529

vuonna 2023

Henkilöstö

n. **190**

Talousarvio

24 M€

vuonna 2022

Sopimuspalokuntalaiset

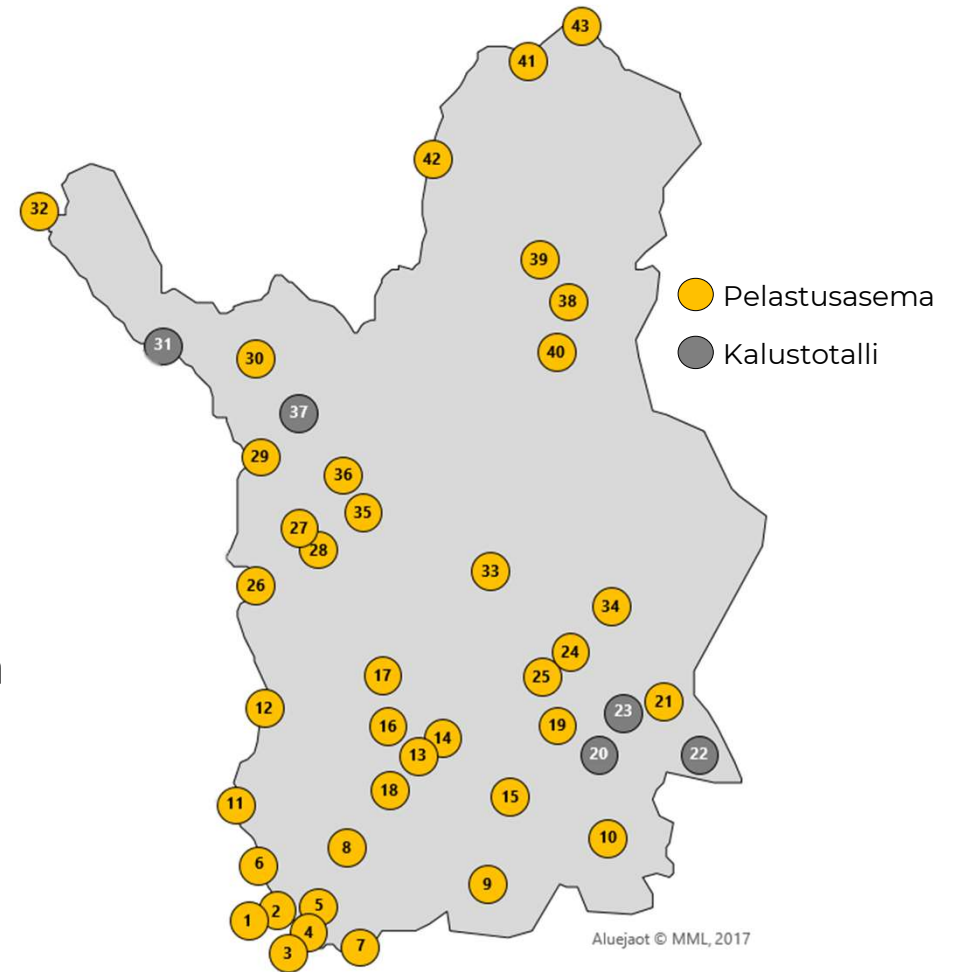
850

250 aktiivista

Toiminta-alue

- 38 pelastusasemaa ja viisi kalustotalia
- Vastuualue 1/3 Suomen pinta-alasta
- Asukaspohja 175 757 (2022)
- Paloasemaverkko on määrällisesti Suomen suurin ja alueen kokoon nähden harva

FINLAND

RESCUE SERVICE

	00000	12200
	00000	00000
	00000	00000
	00000	00000
	00000	00000
	00000	00000
	00000	00000
	00000	00000
	00000	00000
	00000	00000

Pelastustoimintaa ohjaavat lait ja säädökset

- Pelastuslaki 379/2011
- Laki pelastustoimen järjestämisestä 613/2021
- SM asetus pelastustoimen palvelutasopäätöksestä 1225/2022
- VNA pelastustoimesta 407/2011

Pelastustoimen palvelutaso perustuu riskiarvioon

3 § Pelastustoimen palvelutaso

- Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja muita uhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta valmiuslain (1552/2011) 3 §:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin varautuminen.
- Pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

5 § Tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin

Kokonaisturvallisuuden toimintaperiaate

- Suomalaisen yhteiskunnan varautumisen yleisiin periaateisiin kuuluu kokonaisturvallisuuden toimintaperiaate, jossa yhteiskunnan elintärkeistä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten yhteistyönä.
- Suomalaisen kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamalli kattaa ja osallistaa kaikki yhteiskunnan tasot ja tahot: valtionhallinnon, viranomaisten, elinkeinoelämän, maakuntien ja kuntien lisäksi järjestöt, yhteisöt ja yksilöt muodostaen kokonaisturvallisuuden verkoston.
- Tämän ajattelumallin mukaan turvallisuustoimijoita ovat kaikki johdettuun tai sitä kiinteästi tukevaan turvallisuustoimintaan osallistuvat tahot.

VIRANOMAISYHTEISTYÖ

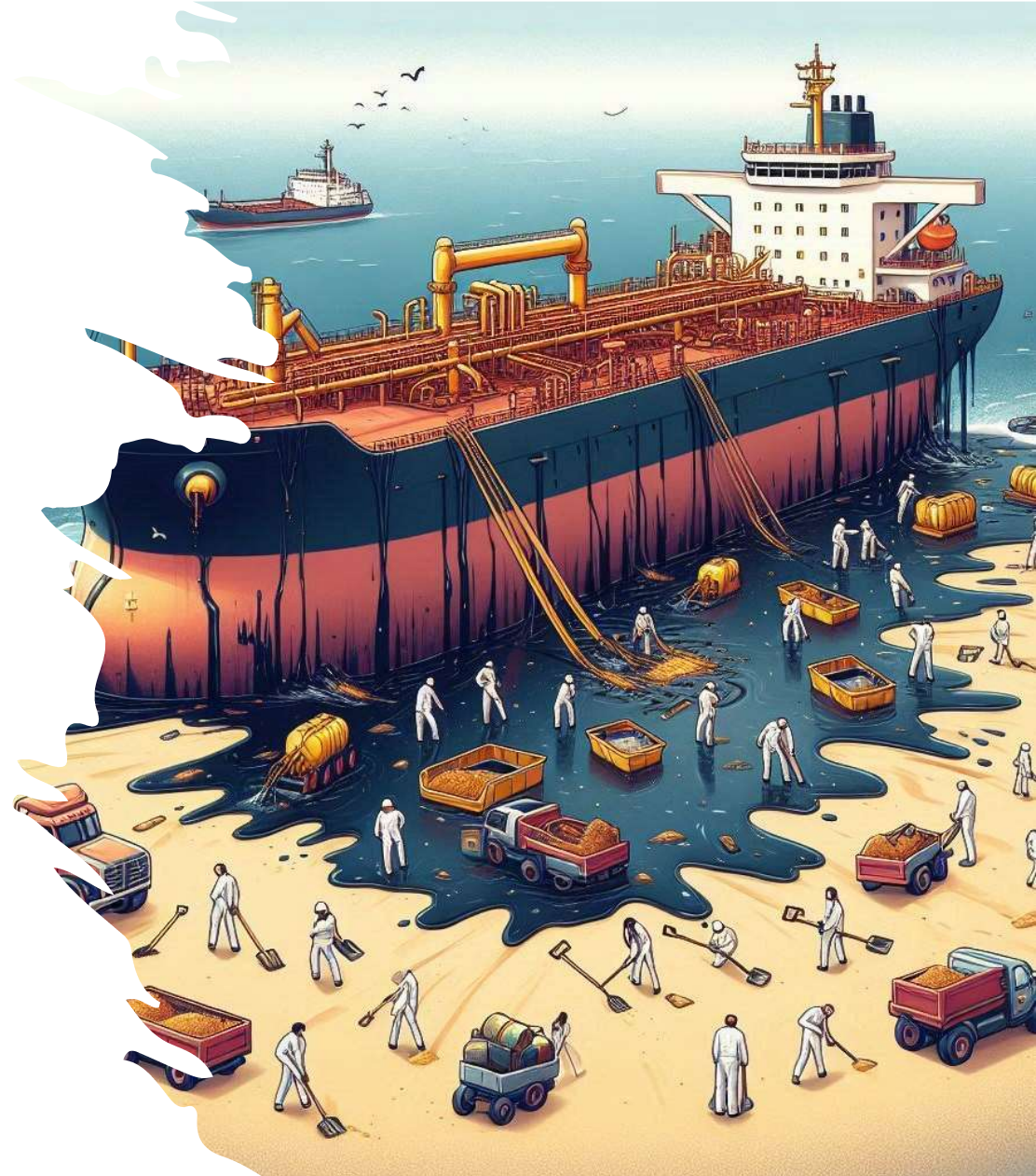
Sopimuspalokunta Lapin pelastuslaitoksen voimavarana ja elinehtona

”Pelastustoimen näkökulmasta sopimuspalokuntien toimintaa ei lasketa, ainakaan säännönmukaisesti, kolmannen sektorin toiminnaksi, sillä niillä on niin tiivis ja sopimuksellinen yhteys pelastustoimen järjestelmään”.

Kolmannen sektorin ja pelastusviranomaisten välinen yhteistoiminta

- Kolmannen sektorin ja pelastusviranomaisten välinen yhteistoiminta on mahdollista niissä tehtävissä, joissa pelastuslaitos on johtovastuussa.
- Esimerkkeinä maalla tapahtuvat öljyvahingot ja öljyntorjunta.

Lapin alueellinen riskiarvio 2023

- Lapin alueellisen riskiarvion tarkoituksena on tunnistaa Lapin maakuntaan mahdollisesti kohdistuvia suhteellisen äkillisiä tapahtumia, jotka vaativat viranomaisilta normaalista poikkeavia toimia.
- Riskiarviossa on tunnistettu riskejä, joilla on laajaa alueellista merkitystä, ja arvioitu niiden vaikutusta yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin Lapissa.

Luonnon aiheuttamat onnettomuudet ja sään ääri-ilmiöt

- Tulvat
- Myrsky
- Laaja-maastopalo

Suuronnettomuudet

- Vakava vaarallisten aineiden onnettomuus
- Suuri pato-onnettomuus
- Matkailun huippusesongin aikainen suuri monipotilastilanne

Kolmannen sektorin ja pelastusviranomaisten välinen yhteistoiminta

- Meri- ja järvipelastusseurat toimivat monilla alueilla varsin omatoimisesti
- Turvallisuusviestintää toteutetaan pelastuslaitosten ja pelastusalan kolmannen sektorin toimijoiden kuten alueellisten pelastusliittojen ja sopimuspalokuntien kanssa yhdessä
- Suuronnettomuuksissa pelastustoimi hyötyy suuresti kirkon ja kolmannen sektorin käynnistämästä henkisen ensiavun, psykososiaalisen tuen ja henkisen huollon parissa tehtävästä työstä
- Haasteena on, etteivät kaikki pelastuslaitokset välttämättä osaa hyödyntää kaikkea kolmannen sektorin toimijoita optimaalisesti

Viranomaisten näkökulmasta keskeinen kysymys

- Tuottavatko pelastusalan omat vapaaehtoistoimijat tarpeeksi kolmannen sektorin tukea pelastustoiminnalle tavanomaisissa onnettomuuksissa (suurissa tulipaloissa ja onnettomuudet)? Vai onko kysymys enemmänkin siitä, että pelastuslaitokset eivät tavoita järjestöjä paikallisella tasolla
- (Kolmas sektori viranomaisten turvallisuustoiminnan tukena, 2017. VN julkaisusarja 76/2017)

Normaaliolojen häiriötilanteet

- Normaaliolojen häiriötilanteissa viranomaisten resurssit kuormittuvat
- Erilaisia häiriötilanteita varten tarvitaan erilaisia osaajia, joita voisi olla hyvinkin saatavissa kun tieto osaajista ja tavoitettavuus olisivat kunnossa
- Kolmannen sektorin järjestötoiminnan kautta osaajat löytävät väylän tarjota osaamistaan toisten auttamiseen, jolloin tarve ja tarjonta kohtaavat

Poikkeusolot

- Pelastustoimen tehtävissä spontaanien vapaaehtoisten määrä vaikuttaa olevan suurta
- Monitaitoisille ihmisille, jotka eivät sinällään edusta mitään kolmannen sektorin organisaatiota, olisi paljon käyttöä
- Organisoititehtävät tulisi miettiä ennakkoon ja tehdä sopimukset valmiiksi.
- Esimerkkinä mainittakoon sortumapelastamisessa tarvittavat käsiparit (noin 300-400 henkilöä)

Mahdollisuudet

- Kolmas sektori on ollut pelastuslaitosten tukena laajamittaisissa häiriötilanteissa vaihtelevasti (esim. tulvat)
- Valtakunnallisesti pelastuslaitoksilla on toisistaan poikkeavia tapoja toimia järjestöjen kanssa
- Viime vuosina pelastuslaitokset ovat tehostaneet yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa:
  - Eräällä pelastuslaitoksella on ollut mm. radioamatöörien kanssa säännöllisiä harjoituksia ja järjestön kanssa sovittu menettelytavoista viestien välittämisen rakentamisesta paloasemien välillä
  - Toisella pelastuslaitoksella on puolestaan suunnitteilla konkreettinen yhteistyö radioamatöörien kanssa häiriötilanteiden aikaisen viestiliikenteen varmistamiseksi

